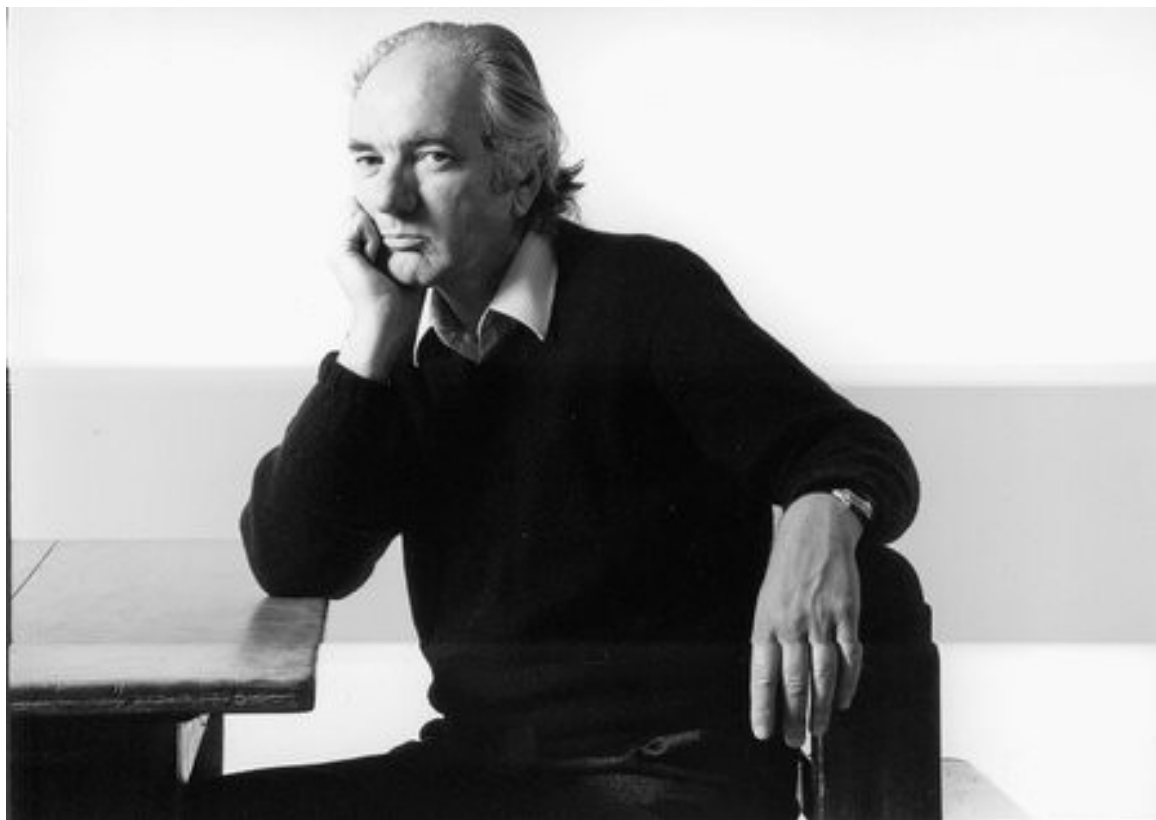

Kultur / Bøger

Krateret bag facaden

ANMELDELSE / 19.10.17

Thomas Bernhard er herligt sur på dansk igen.

Oscar Rothstein

Tidligere er Thomas Bernhards kunstertrilogi udkommet på Forlaget Basilisk samt et selvbiografisk fembindsværk på Forlaget Sisyfos, og nu er sidstnævnte klar med *Mine priser*, der forelå posthumt for første gang i 2009 hos tyske Suhrkamp Verlag. De tretten korte tekster er den østrigske forfatters tanker og takketalere i forbindelse med modtagelsen af ni af den tysksprogede litteraturs mest prestigefyldte priser mellem 1963 og 1980. Det er Bernhard, som vi kender ham, og Bernhard som vi kan lide ham.

I lange perioder var han persona non grata blandt Østrigs politiske og kulturelle parnas, og man forstår hvorfor efter at have læst *Mine priser*. Man sporer ingen taknemmelighed i Bernhards furiøse tirader, ikke engang falsk beskedenhed eller påtaget pli, kun drivende vrede og indebrændt ironi, der håntligt bemærker, at den eneste grund til, at han gider slæbe sig til Nordtyskland for at modtage Den frie hansestad Bremens litteraturpris er de ti tusinde mark, som følger med hæderen. For dem planlægger han at købe et hus i Sankt Veit, der udmærker sig ved sin absolutte elendighed. Gulvene er gennemrådne og luften tung af indtørrede mus og rotter. Men Bernhard kan ikke stå for møgbunken, hvis »usædvanlige

proportioner« betager ham. Det litterære cirkus og dets selvbedrageriske rygklapperi skider han til gengæld et langt stykke:

»Jeg foragtede dem der uddelte priserne, men jeg afslog ikke at modtage priserne. Det hele var modbydeligt, men det allermest modbydelige var mig selv. Jeg hadede ceremonierne, men jeg deltog i dem, jeg hadede prisuddelingerne, men jeg modtog deres penge.«

Der er kulturministeren Piffli-Perčević, som »meget muligt forstod sig på steiermarkske kalve og køer og på oversteiermarske svin og nedersteiermarske mistbænke, men kunst og kultur forstod han sig i hvert fald ikke på,« og den rædsomme romanforfatter George Saiko der keder Bernhard halvt fordærvet med sin romanteorier på en gåtur i Salzburg i anledningen af Franz Theodor Csokor-prisen. Men galden der vælter ud er andet og meget mere end simple følelsesudbrud. Ligesom Bernhards syrlighed aldrig slår om i selvforherligende offermentalitet, er hans vrede aldrig uden indhold. For østrigeren er kulturetablisementet indbegrebet af selve civilisationens forløjede forestillinger om tilværelsens opbyggelighed.

De habitklædte herre er kun tomme skaller, der foregiver at vide noget om litteraturen og livet, men som i virkeligheden forbryder sig mod eksistensen ved at insistere på dens mening, retfærdighed og rationelle forklaringskraft. »Vi har, siger vi, ret til retten, men sagen er at vi kun har ret til uretten,« skriver Bernhard i sin tale til modtagelsen af Georg Büchner-prisen. Destruktionen og kaosset er præmisser, man må leve efter i Bernhards bælgmørke univers. De er leveformer i deres egen ret, de eneste leveformer endda. Men *Mine priser* er også et slags oplysningarbejde. Som en schopenhauersk mønsterelev piller han - især i takketalerne - civilisationsmenneskets maskering af realiteterne fra hinanden, løsner bindet for øjnene, ikke så verden fremstår lys og indbydende, men så vi kan se hvilket krater, der gemmer sig bag facaden. Her med en teateranalogi fra Georg Büchner-talen:

»Vi siger at vi spiller med i en teaterforestilling, utvivlsomt forlænget ind i uendeligheden ... men teatret hvor vi er forberedt på alt uden at være kompetente til noget, har så længe vi har kunnet tænke, altid været et teater med stadig større hastighed og missede stikord...det er så absolut et kroppens teater - dernæst et åndsangstens og dermed dødsangstens teater...vi ved ikke om det drejer sig om tragedien for komediens skyld eller om komedien for tragediens skyld...men alt handler om det frygtelige, om ynkeligheden, om utilregneligheden...vi tænker, men fortier det.«

Mine Priser er skrevet på vanlig bernhardsk manér. Eller det vil sige, at Bernhard snarere messer end skriver. Han har simpelthen travlt med at latterliggøre, udstille og nedbryde til at kunne tage sig af læsekomforten. Kommaerne og punktummerne er få, men alligevel har hver eneste sætning sin egen enestående musikalitet og dynamik. I de tilsyneladende uæstetiske, monotone passager gemmer der sig en sofistikeret æstetik, som er overlegent oversat af Søren Fauth, professor i tysk litteratur ved Aarhus Universitet.

Det er Sisyfos' sjette Bernhard-udgivelse siden 2011, og sammenlagt med Basilisks er det nu hele ti bøger af den østrigske forfatter, der er tilgængelige for danske læsere. Hvis man ikke allerede er gået i gang, er *Mine priser* et oplagt sted at indlede sine studier af Bernhards betagende vrede, der ligeså vedkommende, som den er ustoppelig.

FAKTA

Thomas Bernhard,
Mine priser, Forlaget
Sisyfos

